

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์      การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ที่ใช้เทศน์ในเทศกาลเข้าพรรษาของล้านนา :  
กรณีศึกษาจาก 4 วัด ในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน

ชื่อผู้เขียน                      นางสาวปริญานุช อนุสุเรนทร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลิจิต	ลิจิตานนท์	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บำเพ็ญ	ระวิน	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสาวภา	เจริญขวัญ	กรรมการ

### บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบและเนื้อหา ลักษณะการใช้ภาษารวมทั้งภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรม ที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ธรรมที่ใช้เทศน์ในเทศกาลเข้าพรรษาของล้านนา

จากการศึกษาด้านรูปแบบ สามารถจำแนกเป็น รูปแบบการประพันธ์ และรูปแบบการนำเสนอเรื่อง รูปแบบการประพันธ์มีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทร้อยรูปแบบการนำเสนอเรื่องแบ่งได้ 3 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่ง การเกริ่นนำเรื่องประกอบด้วย คำภาษาบาลี + การกล่าวถึงเรื่องที่จะกล่าวต่อไป ส่วนที่สอง การนำเสนอเนื้อเรื่องมี 3 ลักษณะ คือ ผู้แตงนำชื่อธรรมะมากล่าวและอ้างเป็นพุทธคำรัส การอ้างพระพุทธรองค์เป็นผู้เล่าเรื่อง และการอ้างเรื่องจากพระสูตรมีพระอานนท์เป็นผู้เล่า กลวิธีการนำเสนอเนื้อเรื่องมี 2 กลวิธี คือ ธรรมาธิฐาน การนำหลักธรรมมากล่าวโดยตรง มีการอธิบายกล่าวเปรียบเทียบและการยกตัวอย่างเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น บุคลาธิฐาน การสร้างเป็นเรื่องราวและแฝงหลักธรรมไว้ภายในเรื่อง ส่วนที่สาม การลงจบเรื่องประกอบด้วยการให้พรแก่ผู้ฟังธรรม + การกล่าวขำเรื่องที่กล่าวมาแล้ว + คำภาษาบาลี

ปริญานุช อนุสุเรนทร์. 2540. “ การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ที่ใช้เทศน์ในเทศกาลเข้าพรรษาของล้านนา : กรณีศึกษาจาก 4 วัด ในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน = An Analytical Study of Buddhistic Scriptures Preached during the Buddhist Lent in Lanna : A Case Study of 4 Temples in Chiang Mai and Lamphun Provinces.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ด้านเนื้อหา มุ่งนำเสนอแนวคิดจากหลักธรรมคำสอนทางศาสนา แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมโดยตรง และกล่าวสอนผู้ฟังถึงสิ่งที่ควรและไม่ควรปฏิบัติ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อการพัฒนาจิตใจตนเองหรือการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

การใช้ภาษา ส่วนใหญ่ใช้ภาษาท้องถิ่น มีทั้งคำภาษาท้องถิ่นล้านนาแท้ ๆ และการนำคำภาษาไทยกลาง คำบาลีสันสกฤตมาใช้โดยเปลี่ยนเสียงไปตามภาษาท้องถิ่น และมีข้อมูลส่วนหนึ่งที่ใช้ภาษาไทยกลางสั้น ๆ ลักษณะการใช้ภาษาโดยทั่วไปเป็นภาษาพูดที่เรียบง่าย แต่ก็มีการเล่นคำ การใช้ภาษาเพื่อแสดงภาพพจน์ หรือแสดงความรู้สึกร่างต่าง ๆ โดยการพรรณนาอุปมาเปรียบเทียบ อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน และการใช้ภาษาที่สื่อความหมายโดยนัย เพื่อสื่อเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สำหรับภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีจะปรากฏภาพสะท้อนของสังคม ล้านนา ทั้งที่เป็นสังคมเมืองและสังคมชนบท ในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ อาหารการกิน เครื่องดนตรี การละเล่น ตลอดจนการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีแต่งงาน และพิธีศพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงความเชื่อ ทั้งในทางพุทธศาสนา ไสยศาสตร์ และ โหราศาสตร์ รวมทั้งค่านิยมในด้านต่าง ๆ อีกด้วย

ปริญานูช อนุสุเรนทร์. 2540. “ การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ที่ใช้เทศน์ในเทศกาลเข้าพรรษาของล้านนา : กรณีศึกษา จาก 4 วัด ในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน = An Analytical Study of Buddhist Scriptures Preached during the Buddhist Lent in Lanna : A Case Study of 4 Temples in Chiang Mai and Lamphun Provinces.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.